Κωστής Κοκκινόφτας
Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Ο ΛΟΓΙΟΣ ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΗΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ο κατά κόσμον Νικόλαος Μιχαηλίδης γεννήθηκε, στις 20 Οκτωβρίου 1881, στο Καϊμακλί από γονείς τους Χατζημιχαήλ και Αμαλία, η οποία καταγόταν από τη Μερσίνα της Μικράς Ασίας. Ακολούθως, μετά την αποφοίτησή του από το δημοτικό σχολείο της γενέτειράς του, με σύσταση του Έξαρχου του Παναγίου Τάφου στην Κύπρο Κύριλλου Καραγεωργάκη, μετέβη, το 1893, στα Ιεροσόλυμα, όπου τέθηκε κάτω από την προστασία του Αρχιεπισκόπου Κυριακουπόλεως (1898-1908) και μετέπειτα Ιορδάνου (1908-1918) Μελέτιου Κρονίδη. Στη συνέχεια γράφτηκε στη Θεολογική Σχολή του Σταυρού, όπου είχε συμφοιτητή τον μετέπειτα, επίσης Αγιοταφίτη Αρχιμανδρίτη, Ματθία Παυλίδη από τη Γύψου, ο οποίος κατακρεουργήθηκε από τους Νεότουρκους στην πόλη Νιαζλή της Μικράς Ασίας, το 1919.

Κατά την περίοδο της φοίτησής του στη Σχολή, ο Ιππόλυτος εκάρη μοναχός, το 1902, και εντάχθηκε στην Αγιοταφική Αδελφότητα. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του το 1903, οπότε υπέβαλε τη διπλωματική εργασία: «Το δογματικόν σύστημα του Ωριγένους επί τη βάσει του περί αρχών συγγράμματος μετά μεταφράσεως και σημειώσεων περί αυτού», που σώζεται ανέκδοτη σε ογκώδη κώδικα στο Αρχείο του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Ακολούθως, το 1904, χειροτονήθηκε Ιεροδιάκονος από τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων (1897-1931) Δαμιανό και υπηρέτησε σε διάφορα διακονήματα, όπως ως γραμματέας στα πατριαρχικά γραφεία και από το 1905 γραμματέας του περιοδικού «Νέα Σιών». Την περίοδο 1910 έως 1914, του ανατέθηκαν επίσης τα διακονήματα του γραμματέα της Ιεράς Συνόδου, του βιβλιοφύλακα της κεντρικής πατριαρχικής βιβλιοθήκης, του αναπληρωτή αρχιγραμματέα και του μέλους της εφορείας του πατριαρχικού τυπογραφείου. Τελικά το 1914, χειροτονήθηκε Ιερομόναχος, οπότε προχειρίστηκε Αρχιμανδρίτης, και εξελέγη μέλος της Ιεράς Συνόδου και Αρχιγραμματέας του Πατριαρχείου.

Την περίοδο αυτή το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων δοκιμάστηκε από τις επιπτώσεις των πολεμικών επιχειρήσεων, που συνέβηκαν στην περιοχή της Παλαιστίνης, εξαιτίας του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Οι Τούρκοι, οι οποίοι συμμετείχαν στον πόλεμο παρά το πλευρό των Γερμανών, φοβούμενοι συμμαχία των Αγιοταφιτών με τους συμμάχους, απήγαγαν, στις 6 Νοεμβρίου 1917, τον Πατριάρχη Δαμιανό και τους Συνοδικούς και τους εξόρισαν στη Δαμασκό, αφήνοντας την Αγιοταφική Αδελφότητα ακέφαλη. Ο Ιππόλυτος εξελέγη τότε μέλος της τριμερούς διοικητικής επιτροπής του Πατριαρχείου, που αναπλήρωσε την Ιερά Σύνοδο, μέχρι την επάνοδο των μελών της στα Ιεροσόλυμα. Ανάμεσα στα νέα καθήκοντα που του ανατέθηκαν, μετά τη λήξη του πολέμου, ήταν και η

σύνταξη του περιοδικού του Πατριαρχείου «Νέα Σιών». Ο Ιππόλυτος ήταν άριστος θεολόγος και γνώριζε πολλές ξένες γλώσσες, όπως αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ρωσικά, λατινικά, ιταλικά, ρουμανικά, σερβικά και αραβικά, γεγονός που του επέτρεπε να μελετά και να ενημερώνεται για πολλά και διάφορα θέματα. Συνέβαλε δε με τις γνώσεις και την εργατικότητά του στην ανάδειξη του περιοδικού ως ενός από τα σημαντικότερα εκκλησιαστικά περιοδικά του Μεσοπολέμου. Την περίοδο αυτή αναφέρονται δύο επισκέψεις του στην Κύπρο, τα καλοκαίρια του 1919 και του 1928, οπότε του δόθηκε η ευκαιρία να συσφίξει τους δεσμούς του με την Κυπριακή Εκκλησία.

Στο μεταξύ ο τότε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου (1916-1933) Κύριλλος Γ΄ του πρότεινε να αναλάβει τη διεύθυνση του περιοδικού της Κυπριακής Εκκλησίας «Απόστολος Βαρνάβας», που είχε διακόψει την έκδοσή του από το 1923. Ο Ιππόλυτος αποδέχθηκε τη σχετική πρόταση, οπότε ο Κύριλλος ζήτησε με επιστολή του, ημερομηνίας 27 Νοεμβρίου 1928, την έγκριση του Πατριάρχη Ιεροσολύμων Δαμιανού, που επέτρεψε να αναχωρήσει ο Κύπριος Αρχιμανδρίτης από την Παλαιστίνη και να αφιχθεί στο νησί τον Ιανουάριο του 1929, έτος κατά το οποίο επανακυκλοφόρησε το περιοδικό. Φαίνεται, όμως, ότι προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε υποχρέωσαν τον Ιππόλυτο να μην αναλάβει τα προτεινόμενα καθήκοντα, αλλά να μεταβεί στη Γερμανία για θεραπεία. Ακολούθως, μετά από πάροδο ενός χρόνου περίπου, επέστρεψε στην Κύπρο και διηύθυνε το περιοδικό της Εκκλησίας της Κύπρου για τη χρονική περίοδο 1930-1933. Το έτος αυτό επανήλθε στην υπηρεσία του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων και υπηρέτησε μέχρι το 1938 ως Έξαρχος του Παναγίου Τάφου στην Κύπρο και Ηγούμενος της Μονής του Χρυσοστόμου, του μεγαλύτερου Μετοχίου του Πατριαρχείου στο νησί, όπου εργάστηκε για την ανακαίνιση των μοναστηριακών κτηρίων και τη δημιουργία έργων υποδομής. Την περίοδο αυτή, ο Ιππόλυτος προβλήθηκε, τον Νοέμβριο του 1937 και τον Απρίλιο του 1938, ως ένας από τους πιθανούς υποψήφιους για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο του νησιού, που παρέμενε κενός μετά τον θάνατο του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ΄, το 1933.

Τελικά, το 1939, με τη συμπλήρωση έξι χρόνων υπηρεσίας στη Μονή του Χρυσοστόμου, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων (1955-1955) Τιμόθεος έστειλε στην Κύπρο τον αντικαταστάτη του Ιπολύτου και ανακάλεσε τον τελευταίο στην Παλαιστίνη, με επιστολή του ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1939. Ο Ιππόλυτος, όμως, επικαλέσθηκε λόγους υγείας και υπηρέτησε ξανά στην Αρχιεπισκοπή, όπου για την περίοδο 1939-1941 ανέλαβε και πάλιν τη διεύθυνση του περιοδικού «Απόστολος Βαρνάβας», που επανεκδόθηκε τότε μετά από τη νέα αναστολή της έκδοσής του, το 1936. Στο μεταξύ ο Πατριάρχης Τιμόθεος απαίτησε την άμεση επάνοδό του στην υπηρεσία του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων και έστειλε αυστηρή επιστολή, ημερομηνίας 15 Νοεμβρίου 1939, προς τον Τοποτηρητή του αρχιεπισκοπικού θρόνου Μητροπολίτη Πάφου (1930-1947) Λεόντιο, τονίζοντάς του τις επιπτώσεις

που θα είχε στις σχέσεις των δύο Εκκλησιών η συνέχιση της παραμονής του Ιππολύτου στην Κύπρο. Τόσο ο Ιππόλυτος, όσο και ο Λεόντιος, απάντησαν στον Πατριάρχη Τιμόθεο με επιστολές που έστειλαν ένα περίπου μήνα αργότερα, όπου γίνεται αναφορά στα προβλήματα υγείας, τα οποία αντιμετώπιζε ο Κύπριος Αρχιμανδρίτης και την επιθυμία του να παραμείνει στο νησί, όπου θα είχε τη φροντίδα της μητέρας και της αδελφής του. Σε αυτές σημειωνόταν επίσης, ότι η εργοδότησή του στην Αρχιεπισκοπή είχε γίνει στα πλαίσια της φιλανθρωπικής δράσης της Κυπριακής Εκκλησίας, αφού ο Ιππόλυτος δεν είχε κανένα πόρο ζωής και αντιμετώπιζε πρόβλημα επιβίωσης. Τελικά, όπως φαίνεται, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων έδωσε τη συγκτάθεσή του και ο λόγιος Αρχιμανδρίτης παρέμεινε στην ιδιαίτερη πατρίδα του.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, ο Ιππόλυτος συνέχισε να εργάζεται στον τομέα του χριστιανικού τύπου και διηύθυνε το περιοδικό «Χριστιανική Αναγέννηση», από το 1944 έως το 1949, και ξανά τον «Απόστολο Βαρνάβα», από το 1948 έως το 1960. Στο μεταξύ, μετά την ανασυγκρότηση της Εκκλησίας της Κύπρου και την επάνοδο του Μητροπολίτη Κυρηνείας (1917-1947) και μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Κύπρου (1947-1950) Μακαρίου Β΄ από την εξορία, ο Ιππόλυτος διορίστηκε Γραμματέας της Ιεράς Συνόδου της Κυπριακής Εκκλησίας, διακόνημα στο οποίο υπηρέτησε μέχρι τον θάνατό του. Επίσης, για κάποιο διάστημα εργάστηκε και ως καθηγητής θρησκευτικών στο Παγκύπριο Γυμνάσιο.

Ο Ιππόλυτος υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους θεολόγους της Κυπριακής Εκκλησίας των τελευταίων δεκαετιών της Αγγλοκρατίας, οπότε δημοσίευσε δεκάδες άρθρα και μελέτες, ιδίως στα περιοδικά «Νέα Σιών», «Απόστολος Βαρνάβας» και «Χριστιανική Αναγέννησις». Εργάστηκε επίσης στον μεταφραστικό τομέα και άφησε ανέκδοτα τέσσερα σημαντικά έργα, που είχε μεταφράσει από την πρωτότυπή τους γλώσσα στα ελληνικά, τα ακόλουθα: α. «Περί Αρχών», του Ωριγένη από τα λατινικά, β. «Δίτομη Δογματική του Πρωθιερέως Ν. Μαλινόβσκη» από τα ρωσικά, που ο μεν πρώτος τόμος εκδόθηκε το 1904, ο δε δεύτερος το 1908, γ. «Σειρά Μαθημάτων θεολογίας (δογματικών - απολογητικών)» του Π. Σβετλώφ από τα ρωσικά, που εξεδόθη το 1899, και δ. «Ερμηνεία της προς Ρωμαίους και των δύο προς Κορινθίους επιστολών του Αποστόλου Παύλου» του Ιωσήφ Ζικενμπέργκερ από τα γερμανικά, που εξεδόθη το 1932. Ορισμένα από τα ανωτέρω έργα, όπως αυτά του Ωριγένη, του Σβετλώφ και η προς Ρωμαίους επιστολή του Αποστόλου Παύλου του Ζικενμπέργκερ, καθώς και ένα σύντομο κείμενο με τίτλο «Η Ορθόδοξος Εκκλησία Κύπρου» του Ι. Σιαμπατίν, που μετέφρασε από τα ρωσικά, δημοσιεύτηκαν αργότερα με επιμέλεια του διαδόχου του στη διεύθυνση του «Αποστόλου Βαρνάβα» Ανδρέα Μιτσίδη.

Ο Ιππόλυτος Μιχαηλίδης απεβίωσε σε ηλικία εβδομήντα εννέα χρόνων, την 1 Ιουλίου 1960. Άφησε φήμη κληρικού, ο οποίος «διεκρίνετο διά την μειλιχιότητα του χαρακτήρος, την μεγάλην σεμνότητα, την άκραν ταπεινοφροσύνην, την

εξαίρετον φιλοπονίαν και την εις το καθήκον προσήλωσιν».

Δημοσιεύτηκε στην εφημ. *Πολίτης*, στις 25 Νοεμβρίου 2001.